

Sändlista

Regeringen
Landsbygds- och infrastruktursdepartementet
103 33 STOCKHOLM

Remissyttrande avseende SOU 2025:50 En ny myndighet för viltförvaltning

Bakgrund

Sveriges Jordbruksarrendatorer (SJA) har beretts möjlighet att yttra sig avseende SOU 2025:50 En ny myndighet för viltförvaltning. Yttrandet skall vara Regeringen tillhanda senast 25 september 2025.

SJA är intresseorganisation för oss som arrenderar jordbruksmark i Sverige. Vi företräder strax under 1700 medlemmar indelade i fjorton regioner. Medlemmarna är spridda i hela Sverige. 45 procent av åkermarken i landet är arrenderad. Den absoluta majoriteten av våra medlemmar är aktiva lantbrukare.

Inledning

Arrendatorer är särskilt utsatta för viltskador eftersom jakträtten i praktiken ofta är skild från brukandet av marken: jordägare, arrendator och jaktlag är olika parter. Jakträtten skrivs ofta bort i arrendeavtal eller är begränsad till åkermarken, medan angränsande skogsmark hanteras separat. Detta skapar otydlighet kring ansvar, incitament och åtgärder vid skador samt försämrar möjligheten att bedriva effektiv skyddsjakt.

Yttrande

Sveriges Jordbruksarrendatorer avstyrker inriktningen att samla viltförvaltningen i en ny myndighet. Vi tillstyrker dock utredningens innehåll avseende uppdrag och ansvar samt förändringar av myndighetsinstruktioner för tydliggörande av helhetsansvaret hos ansvarig

myndighet. Vi anser det dock ej vara nödvändigt att inrätta en ny myndighet, förändringarna kan genomföras inom nuvarande myndighetsstruktur.

Vi delar även utredningens bedömning att hantering av vapentillstånd bör kvarstå hos Polismyndigheten.

Övriga synpunkter att beakta

1) Arrendatorers medverkan i styrning och dialog

SJA bör ges plats i de rådgivande forum som myndigheten inrättar. Viltförvaltningsdelegationer och länsstyrelser bör åläggas att systematiskt inhämta arrendatorers synpunkter i frågor om klövviltförvaltning, skyddsjaktsbeslut och viltskadeärenden.

2) Kontraktsmässig tydlighet: jakt-arrende

Myndigheten bör, tillsammans med Jordbruksverket och länsstyrelser, ta fram nationell vägledning och standardklausuler för jordbruksarrenden avseende:

- fördelning av jakträtt och mandat vid skyddsjakt,
- ansvar och incitament för förebyggande åtgärder mot viltskador,
- dokumentation/rapportering av skador kopplat till ersättning och åtgärdsplaner.

Syftet är att minska konflikter mellan jordägare, arrendator och jaktlag och påskynda åtgärder när skador uppstår.

3) Viltskador: data, samordning och ersättningar som fungerar på arrenderad mark

Statistik och lägesbilder ska särredovisa arrenderad mark och bygga på data från arrendatorers skadeinventeringar.

Ersättningssystem och bidrag till förebyggande åtgärder ska vara neutrala gentemot nyttjanderättsform, så att arrendatorer – som bär produktionsrisken – faktiskt kan ta del av ersättning/stöd när de står för skadan och åtgärderna.

Länsstyrelser bör årligen publicera regionala viltskadebalansrapporter där skador på jordbruksgrödor (inkl. på arrenderad mark) kopplas till beslutade åtgärder och utfall.

Vi emotser särskilt implementeringen av skrivningarna i 9.5.2-9.5.5

4) Genomförande: enkla vägar in och rättssäker handläggning

En dörr in: en nationell e-tjänst/portal för tillstånd, ersättningar, skadeanmälan och vägledning – med tydligt stöd för att ange arrende som bruksform.

Tidsfrister och transparens i handläggning av skyddsjaktärenden och viltskadefrågor, så att grödor inte hinner gå förlorade under väntan.

Mallar och checklistor för avtalens jakt- och viltskaderegler samt praktiska skadeförebyggande åtgärder per gröda.

5) Balans i mål och uppföljning

Myndighetens styrning bör säkerställa reell balans mellan målen att bevara – bruka – begränsa. Uppföljning och indikatorer ska väga in brukandeperspektivet i jordbruket lika tungt som bevarande- och skadeperspektiven.

6) Regional nivå: mandat och resurser

SJA tillstyrker ett tydliggjort ansvar för länsstyrelserna i viltförvaltningen samt förstärkta resurser, så att ärenden kan hanteras skyndsamt och rättssäkert, särskilt i län med stor andel arrenderat jordbruk.

7) Renodling av ansvar inom närliggande områden

Vi tillstyrker inriktningen att länsstyrelserna tar över tillståndsprövning och besiktning av civila skjutbanor medan ansvarig myndighet ansvarar för föreskrifter och vägledning.

Vi ser positivt på att Trafikverket ges ett tydligare operativt ansvar för eftersök vid viltolyckor enligt principen att den aktör som kan förebygga också bär verksamhetsansvar.

Slutligen

För att reformen ska upplevas som en faktisk förbättring på gårdsnivå bör regeringen ge den ansvariga myndigheten i uppdrag att:

- säkerställa samordnad kommunikation till brukare med tydlig rollfördelning mellan berörda myndigheter,
- utveckla utbildningsmaterial riktat till jordägare, arrendatorer och jaktlag om hur avtal och praktiskt samarbete kan utformas för att minska viltskador,
- följa upp konsekvenser för livsmedelsproduktionen när viltskador påverkar odlingsval och lönsamhet på arrenderad mark.

Med vänliga hälsningar,

Carl-Fredrik Svederberg
ordförande

Lidköping 2025-09-25

Sändlista:

Regeringen, Landsbygds- och infrastruktursdepartementet

Internt SJA:

Styrelsen
Arrendespecialist Jan Lagerroth